

v evropské politice (4. 12. – 10. 12. 2017)

Událost týdne:

8. prosince se v Bruselu shodli vyjednači Velké Británie a EU na rámcové podobě smlouvy o brexitu. Předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker uvedl, že je možno přistoupit do další fáze jednání o budoucnosti vztahů, což se má definitivně potvrdit na summitu EU. Zásadním pokrokem bylo sjednání garance volného režimu na irsko-britských hranicích. K výsledkům jednání se vyjádřili britští i zahraniční politici. Starosta Londýna Sadiq Khan a skotská premiérka Nicola Sturgeonová byli znepokojeni nad plánovaným odchodem Británie z celní unie a jednotného trhu. Naopak francouzský ministr zahraničí Jean-Yves Le Brian uvedl, že v rozhovorech začíná vítězit zdravý rozum a mluvčí německé vlády poznamenal, že vyjednači ještě budou mít hodně práce. Po sjednání dohody vyzval šéf Evropské rady Donald Tusk členské státy, aby trvaly na tom, aby Británie ve dvouletém přechodném období podléhala pravidlům EU, přestože již o nich nebude rozhodovat.

4. prosince bylo španělským Nejvyšším soudem po zaplacení kauce z vazby propuštěno šest katalánských exministrů. Všechny kauce ve výši 100 000 eur zaplatily organizace ANC a Ómnium, jejichž lídři zůstávají ve vazbě spolu se dvěma dalšími exministry, neboť u nich dle soudu hrozí pokračování v páčání trestné činnosti. Následující den zrušil španělský Nejvyšší soud evropský a mezinárodní zatykač na katalánského expremiéra Carlese Puigdemonta a čtyři exministry, kteří jsou v Belgii. Soud rozhodnutí odůvodnil s tím, že politici projeví zájem vrátit se do Španělska, kde jim stále hrozí zatčení. Zároveň byla odvolána předběžná opatření, která bránila jejich vycestování. Premiér se však rozhodl v Belgii zůstat a zahájil odtud svou volební kampaň.

4. prosince se konala schůzka vedení polské vládní strany Právo a spravedlnost (PiS). Její šéf, Jaroslaw Kaczyński navrhl, aby současná premiérka Beata Szydlová byla na postu nahrazena vicepremiérem a ministrem financí Mateuszem Morawieckim. O několik dní později premiérka skutečně podala demisi, kterou ihned přijal polský prezident a jmenoval jejím nástupcem Morawieckiego. Podle mluvčí Szydlové Beaty Mazurekové muselo ke změně v čele vlády dojít v důsledku změny situace v Polsku. Konkrétněji však tvrzení nerozvedla. Zároveň se uvádí, že Morawiecki, který vstoupil do PiS teprve minulý rok, na rozdíl od ní disponuje plnou podporou Kaczyńského.

5. prosince byl agenty tajné služby v Kyjevě zatčen bývalý gruzínský prezident a oděský gubernátor Michail Saakašvili, který je podezřelý z příprav státního převratu. Jeho převozu k výslechu zabránili demonstranti, se kterými se poté vydal k sídlu sněmovny s požadavky na odstoupení ukrajinského prezidenta Petra Porošenka. Následující den se Saakašvili odmítl dostavit k výslechu a vyzval vyšetřovatele, aby za ním přišli do stanového městečka, které vzniklo na protest před budovou ukrajinského parlamentu. Později tentýž týden byl Saakašvili zatčen a ukrajinská prokuratura se rozhodla zažádat o vazbu v podobě domácího vězení.

7. prosince řekl první místopředseda Evropské komise (EK) Frans Timmermans, že Komise trvá na přerozdělení žadatelů o azyl mezi členy EU v případě vážné migrační krize. Přestože je návrh EK na trvalý přerozdělovací mechanismus kompromisnější než návrh Evropského parlamentu, panují dodnes mezi členskými státy neshody. Největšími odpůrci „kvót“ jsou státy vísehradské skupiny, které nabízejí jiné způsoby pomoci v migrační krizi. Česká republika, Polsko a Maďarsko byly tentýž den poslány před evropský soud, protože odmítly účast na jednorázovém přerozdělení migrantů stanoveném v roce 2015. Maďarsko bylo navíc obviněno z prosazení kontroverzních zákonů o vysokých školách a nevládních organizacích. Nové zákony jsou dle EK v rozporu se základními právy a svobodami. Zákony především omezují činnosti Středoevropské univerzity a neziskových organizací, které financuje oponent maďarského premiéra Viktora Orbána George Soros.

7. prosince navrhl předseda německé sociální demokracie Martin Schulz (SPD) na sjezdu své strany v Berlíně transformaci Evropské unie do federace se společnou ústavní smlouvou, a to do roku 2025. Dodal, že kdo se nebude chtít zapojit má Unii opustit. Dle jeho slov jsou malé reformy nedostačující pro zachování EU, která se má stát životní pojistkou v době, kdy již národní státy na některé výzvy nestačí. Větší integraci EU požaduje i kancléřka Angela Merkelová, ovšem pouze formou silnější spolupráce v oblasti obrany, vnitřního trhu a zahraniční politiky.

